

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobců: **a) M. K., b) R. F., c) nezletilý M. S. F., d) nezletilý L. F., e) nezletilý T. F., f) nezletilý M. F., g) nezletilá S. F.**, zastoupeni advokátem Mgr. Bc. Filipem Schmidtem, LL.M., se sídlem Ověnecká 78/33, Praha 7, proti žalovanému: **Statutární město Ústí nad Labem**, se sídlem Velká Hradební 2336/8, Ústí nad Labem, o ochraně před nezákonným zásahem, o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 11. 11. 2020, č. j. 15 A 118/2018 - 130,

t a k t o :

I. Kasační stížnost se zamítá

II. Žádnému z účastníků se nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobci se u krajského soudu domáhali, aby rozsudkem deklaroval, že se žalovaný dopustil nezákonného zásahu tím, že jim nezajistil adekvátní bydlení. V žalobě uvedli, že od května 2017 bydleli na základě krátkodobých nájemních smluv uzavíraných vždy na dobu šesti měsíců na ubytovně v Ústí nad Labem v lokalitě, kterou žalovaný opatřením obecné povahy ze dne 27. 2. 2018, č. j. MMUL/OKSS/33425/2018/KohM (dále také jako „OOP“), prohlásil za tzv. *bezdotkatovou zónu*, v níž nadále měl být příspěvek na bydlení vyplácen jen osobám v nájemním vztahu uzavřeným před účinností OOP. Měli za to,

že v důsledku vyhlášení *bezdomovcové zóny* téměř ve všech částech města, v nichž měli vzhledem ke svému etnickému původu šanci získat nájemní bydlení, přišli o šanci získat si nájemní bydlení vlastními silami a byli vystaveni akutně hrozícímu nebezpečí bezdomovectví, neboť provozovatelé ubytoven oznámili nájemcům, že nájemní smlouvy uzavřené do 30. 6. 2018 nebudou prodlouženy, ubytovny budou k tomuto datu uzavřeny a nájemcům nebude zajištěno náhradní ubytování. Dále uvedli, že žalovaný byl povinen jim v dané situaci, kterou vydáním OOP zavinil, zajistit náhradní ubytování, neboť jim svědčí právo na bydlení. Jelikož jim náhradní ubytování nezajistil, dopustil se vůči nim nezákonného zásahu. Krajský soud jejich žalobu napadeným rozsudkem zamítl.

[2] V odůvodnění napadeného rozsudku nejdříve poukázal na to, že důvodnost žaloby na ochranu před nezákonným zásahem předpokládá kumulativní naplnění pěti podmínek, které vymezil. Uvedl, že není-li naplněna byť jen jedna z nich, nemůže soud označit tvrzený zásah za nezákonný. Jednou z těchto podmínek je zkrácení žalobců na právech, což podle krajského soudu nutně předpokládá existenci veřejného subjektivního práva na bydlení.

[3] Krajský soud se zabýval výkladem čl. 11 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech (dále jen „Pakt“), čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a § 35 odst. 1 a 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (dále jen „zákon o obcích“), z nichž žalobci dovozovali existenci veřejného subjektivního práva na bydlení, avšak existenci tohoto práva z nich nedovodil. Uvedl, že přímá aplikace Paktu by byla možná pouze tehdy, pokud by v konkrétním případě nebyl možný konformní výklad vnitrostátních norem a současně pokud by relevantní ustanovení této mezinárodní smlouvy bylo „*samovykonatelné*“, tj. přímo použitelné tak, že by nevyžadovalo transpozici do konkrétního ustanovení vnitrostátního práva. Ani z čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod nelze podle krajského soudu obecné právo na bydlení dovodit. Tento článek totiž v rámci tzv. sociálních práv zakotvuje pouze právo každého, kdo se nachází v hmotné nouzi, na pomoc nezbytnou pro zajištění základních životních podmínek. Sociální práva však nejsou aplikovatelná přímo, neboť podle čl. 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod se jich lze domáhat pouze v mezích zákonů, které je provádějí. Tímto zákonem však podle krajského soudu není zákon o obcích, jak žalobci mylně dovozovali. Ustanovení § 35 odst. 1 a 2 zákona o obcích vymezuje pouze samostatnou působnost obce, a neobsahuje proto žádné právo, na kterém by mohli být zkráceni.

[4] Krajský soud dále poukázal na trvalé bydliště žalobců, které mají hlášeno v České Lípě. S odkazem na § 16 odst. 1 zákona o obcích z této skutečnosti dovodil, že nejsou občany města Ústí nad Labem a uzavřel, že i z toho je zřejmé, že žalovaný se vůči nim nemohl dopustit nezákonného zásahu tím, že jim nezajistil ubytování, jestliže zákon o obcích mu pravomoc vytvářet podmínky pro uspokojování bytových potřeb svěřuje pouze ve vztahu k občanům města, tj. k osobám hlášeným k trvalému pobytu na jeho území.

[5] Krajský soud tedy dospěl k závěru, že žalobci nebyli v důsledku postupu žalovaného zkráceni na svých právech a že tak nebyla splněna jedna z pěti obligatorních podmínek pro důvodnost žaloby na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu. Z tohoto důvodu považoval za nadbytečné provádět navržené důkazní prostředky a zkoumat,

pokračování

zda byly naplněny zbývající čtyři podmínky a zda jsou kroky učiněné žalovaným nedostatečné nebo neefektivní.

[6] Krajský soud také s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu poznamenal, že není oprávněn rozhodovat, zda ve věci došlo k porušení rovnosti a zákazu diskriminace, neboť posuzovat a rozhodovat tyto otázky jsou oprávněny civilní soudy, a uzavřel proto, že ochrany před diskriminací se měli žalobci domáhat v občanském soudním řízení.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[7] Proti rozsudku městského soudu podali žalobci (dále jen „stěžovatelé“) kasační stížnost, v níž uplatnili důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

[8] Mají za to, že krajský soud nerespektoval závazný právní názor Nejvyššího správního soudu vyslovený v rozsudku ze dne 22. 5. 2020, č. j. 3 As 90/2018 - 31, kterým předchozí usnesení krajského soudu v dané věci zrušil a věc mu vrátil k dalším řízení. V rámci otázky, zda stěžovatelům náleží veřejné subjektivní právo na odpovídající bydlení, byl totiž povinen se zabývat i potencionálním dopadem nálezů Ústavního soudu ze dne 14. 2. 2018, sp. zn. I. ÚS 2637/17. To však krajský soud neučinil a uvedený nálezh zohlednil pouze jako oporu pro svůj závěr, že sociální práva nejsou v českém ústavním pořádku přímo aplikovatelná. Tímto způsobem však neposoudil kontext, v jakém na něj stěžovatelé v žalobě poukazovali a který měl zřejmě na mysli i Nejvyšší správní soud. Uvedený nálezh Ústavního soudu se týkal výkladu § 38 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen „zákon o sociálních službách“), a čl. 19 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením a stěžovatelé jej použili jako argument *per analogiam*, na jehož základě by s oporou o § 35 odst. 2 zákona o obcích bylo možné dovodit také odpovědnost obce jako územně samosprávného celku za zajištění základní ochrany osoby s bydlištěm na jejím území před bezdomovectvím. Mají rovněž za to, že krajský soud v podstatě zopakoval svoji argumentaci obsaženou ve svém předchozím zrušeném usnesení, kterou pouze rozvedl.

[9] Dále uvedli, že krajský soud ve své argumentaci nezohlednil existenci dotčeného opatření obecné povahy, jehož vydání žalovaný inicioval. Krajský soud také podle nich opomněl zohlednit význam příčinné souvislosti jednání žalovaného, který zavedením bezdoplatkové zóny zavinil, že stěžovatelé přišli o své dosavadní bydlení a museli urgentně hledat náhradní bydlení. Mají dále za to, že krajský soud nezohlednil pravidlo nejvýše dosaženého standardu ochrany lidských práv a že zaměnil přímou aplikovatelnost práva s otázkou jeho existence a soudní vymahatelností. Nesprávně také podle nich posoudil věcnou působnost správního soudnictví.

[10] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že krajský soud věc posoudil po právu a v souladu s rozhodovací praxí. Odkázal proto na odůvodnění napadeného rozsudku a navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Dříve než Nejvyšší správní soud přistoupil k vypořádání uplatněných námitek, musel posoudit přípustnost kasační stížnosti. V daném případě se totiž jedná o druhou kasační stížnost stěžovatelů poté, co první rozsudek krajského soudu ve věci byl zrušen. Důvodem zrušujícího rozsudku však byla nepřezkoumatelnost původního rozsudku krajského soudu, podstatu věci spočívající v posouzení právní otázky Nejvyšší správní soud neřešil. Za této situace tedy není dána výluka uvedená v § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. Nejvyšší správní soud poté přezkoumal napadený rozsudek v intencích § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. a v rozsahu uplatněných námitek. Vady, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti, neshledal a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[12] Před posouzením kasačních námitek považuje Nejvyšší správní soud za nutné předeslat, že v jádru totožnou argumentací, jakou stěžovatelé uplatnili v této věci, se zabýval Ústavní soud v nálezu ze dne 25. 4. 2023, sp. zn. II. ÚS 2533/20. Stěžovatelé ve věci posuzované Ústavním soudem tvrdili, že mají veřejné subjektivní právo na bydlení a že se vůči nim Statutární město Olomouc dopustilo nezákonného zásahu tím, že nečinilo cílené a konkrétní kroky vedoucí k desegregaci vyloučené lokality Holická a dále také tím, že svojí bytovou politikou přispívalo k udržování sociálního vyloučení a segregaci stěžovatelů. Stejně jako stěžovatelé v této věci, i stěžovatelé ve věci posuzované Ústavním soudem argumentovali především tvrzením, že jim z čl. 11 odst. 1 Paktu, čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, čl. 16 Evropské sociální charty, čl. 8 a 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod a z § 35 odst. 2 zákona o obcích vyplývá veřejné subjektivní právo na bydlení, které je soudně vymahatelné. I oni ve své argumentaci poukazovali na závěry a komentáře Výboru OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva a dovolávali se rovněž závěrů nálezu Ústavního soudu ze dne 23. 1. 2018, sp. zn. I. ÚS 2637/17 týkajícího se povinnosti kraje zajistit osobě se zdravotním postižením dostupnost vhodné služby sociální péče.

[13] Ústavní soud se tak na podkladě v podstatě stejné argumentace, byť jiných stěžovatelů, zabýval jak otázkou, zda je právo na bydlení vyplývající z čl. 30 odst. 2 Listiny blíže specifikováno v podústavním právu, tak i otázkou, zda lze povinnost žalovaného zajistit stěžovatelům adekvátní bydlení dovodit přímo z mezinárodních lidskoprávních dokumentů, případně zda lze právu na bydlení poskytnout soudní ochranu přímo na základě mezinárodních závazků, kterými je Česká republika vázána. Jeho závěry tak dopadají i na nyní posuzovanou věc a Nejvyšší správní soud z nich proto bude vycházet.

[14] Předmětem sporu v řízení před krajským soudem byla otázka, zda se žalovaný dopustil vůči stěžovatelům nezákonného zásahu, jestliže jim nezajistil adekvátní bydlení poté, co v místě jejich původního ubytování vyhlásil bezdoplatkovou zónu. Krajský soud dospěl k závěru, že nikoli, neboť stěžovatelé žádné takové veřejné subjektivní právo podle jeho názoru nemají. Uvedl, že právo na bydlení spadá do kategorie tzv. sociálních práv, jichž se lze domáhat pouze v mezích zákonů, které tuto kategorii práv provádějí. Jelikož žádný zákon stěžovatelům nepřiznává právo na bydlení ve formě nároku na přidělení náhradního bytu, nebyl žalovaný podle krajského soudu povinen na danou situaci reagovat tím, že by stěžovatelům právo na bydlení zajistil formou přidělení vhodného náhradního bytu. Takové odůvodnění však stěžovatelé považují za příliš formální. Mají za to, že žalovaný má obecnou prevenční povinnost vystupovat v právních vztazích tak, aby svým jednáním nikomu nepůsobil újmu. Domnívají se proto, že jejich nárok

pokračování

na přidělení adekvátního náhradního bytu vyplývá především z jednání žalovaného (z vyhlášení bezdoplatkové zóny), kterým zavinil, že se stěžovatelé ocitli v nebezpečí bezdomovectví, a dále také ze soudní vymahatelnosti práva na bydlení zakotveného v čl. 11 odst. 1 Paktu, v jehož rámci musí být interpretován § 35 odst. 2 zákona o obcích.

[15] Krajský soud v napadeném rozsudku poukázal na pět podmínek, které musí být naplněny, aby zásahová žaloba byla důvodná a uvedl rovněž, že k závěru o nedůvodnosti žaloby stačí, pokud není splněna byť i jen jedna z nich. Uvedl tedy, že pro poskytnutí ochrany podle § 82 s. ř. s. musí být žalobce přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem správního orgánu v širším smyslu, který není rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu, nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo [5. podmínka (srov. rozsudek NSS ze dne 17. 3. 2005, č. j. 2 Aps 1/2005 - 65, č. 603/2005 Sb. NSS)]. Stěžovatelé tato východiska v kasační stížnosti nerozporují. Namítají pouze, že krajský soud nerespektoval závazný právní názor Nejvyššího správního soudu, jestliže se nezabýval dopadem nálezu Ústavního soudu ze dne 14. 2. 2018, sp. zn. I. ÚS 2637/17, a dále že dospěl k nesprávnému závěru, pokud uvedl, že jim žádné veřejné subjektivní právo na zajištění náhradního bytu nespovídá. Nejvyšší správní soud se proto nebude již podmínkami zásahové žaloby vymezenými judikaturou zabývat a přezkoumá pouze správnost závěrů, ke kterým krajský soud v souvislosti s otázkou existence veřejného subjektivního práva na bydlení dospěl. Následně se vyjádří k námitce, že se krajský soud nezabýval dopadem nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2637/17.

[16] V souvislosti s první otázkou stěžovatelé krajskému soudu vytykají, že při hodnocení, zda mají veřejné subjektivní právo na zajištění vhodného bydlení, zcela pominul opatření obecné povahy, kterým žalovaný vyhlásil v místě jejich bydliště tzv. bezdoplatkovou zónu. Mají za to, že pokud by krajský soud toto opatření zohlednil, musel by dospět k závěru, že stěžovatelé mají veřejné subjektivní právo na zajištění bydlení. Domnívají se tedy, že krajský soud svým formálním přístupem zkreslil skutkové okolnosti případu a že ze žaloby na ochranu před nezákonným zásahem učinil zcela odlišnou právní otázku.

[17] Před posouzením této námítky považuje Nejvyšší správní soud za nutné připomenout, že řízení před správními soudy je ovládáno dispoziční zásadou. Nejvyšší správní soud je podle § 109 odst. 4 s. ř. s. se zde uvedenými výjimkami vázán důvody kasační stížnosti, neboť právě ty určují rozsah přezkumu rozhodnutí krajského soudu ze strany Nejvyššího správního soudu. Kasační stížnost je opravným prostředkem proti rozhodnutí krajského soudu, a proto kasační námítky musí směřovat právě proti rozhodnutí krajského soudu a musí z nich být zřejmé, které závěry krajského soudu a z jakého (konkrétního) důvodu stěžovatelé považují za nesprávné.

[18] Stěžovatelé svoji námitku, kterou krajskému soudu vytykali, že při svém rozhodování nezohlednil dotčené opatření obecné povahy, formulovali do značné míry obecně a neuvedli, jak konkrétně toto opatření ovlivňuje existenci jejich veřejného subjektivního práva na zajištění náhradního bydlení. Přestože v této souvislosti poukazovali na motivy žalovaného, na jeho snahu regulovat opatřením obecné povahy sociální skladbu

občanů na svém území a úmysl se určitých obyvatel „zbavit“, ani v nejmenším tím neodůvodnili své tvrzení, že jim náleží veřejné subjektivní právo na zajištění náhradního bydlení, které je při splnění dalších čtyř podmínek nezbytným předpokladem důvodnosti zásahové žaloby. Případné jednání žalovaného v rozporu s obecnou prevenční povinností totiž může založit pouze jejich soukromoprávní nárok a nikoli zasáhnout jejich veřejné subjektivní právo. Pro interpretaci § 35 odst. 2 zákona o obcích je tak zcela irrelevantní. Za této situace, tj. bez uvedení jiné (konkrétní) argumentace, kterou by stěžovatelé odůvodnili nezbytnost zohlednit dotčené opatření obecné povahy v tomto typu žaloby, tak nelze postup krajského soudu označit za nezákonný. Zásahem totiž nemůže být samotné opatření obecné povahy (srov. KÜHN, Z. KOCOUREK, T. a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 701), a proto krajský soud nepochybil, pokud se jím v předložené věci věcně nezabýval.

[19] K věci samé NSS uvádí následující. Z judikatury Ústavního soudu vyplývá, že právo na bydlení spadá do kategorie sociálních práv, jejichž pojmovým znakem je, že nemají bezpodmínečnou povahu a lze se jich proto v souladu s čl. 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod domáhat pouze v mezích zákonů, které je provádějí (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 23. 4. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 2/08). Stěžovatelé však mají za to, že právo na bydlení je bez ohledu na čl. 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a bez ohledu na to, zda je přímo aplikovatelné, soudně vymahatelné na základě mezinárodních lidskoprávních smluv, a to konkrétně na základě čl. 11 odst. 1 Paktu. Tuto argumentaci opírají o Obecný komentář Výboru OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva č. 9 (1998), z něhož v kasační stížnosti citují, a uvádějí, že výbor rozlišuje mezi soudní vymahatelností práv zakotvených v Paktu a jejich přímou aplikovatelností a že podle výboru v Paktu „*neexistuje žádné právo, které by nemohlo být, v drtivé většině systémů, posouzeno jako mající přinejmenším nějaké významné soudně vymahatelné dimenze.*“ Z toho dovozují, že mají nárok na ochranu i těch práv zakotvených v mezinárodních normách, které nejsou bezpodmínečné a nejsou tak přímo aplikovatelné.

[20] V horizontálních vztazích (tj. ve vztazích mezi jednotlivci – tedy i mezi obcí jednající v samostatné působnosti a nájemcem) se nelze úspěšně domáhat plnění závazků plynoucích státu z mezinárodních smluv, jež nemají bezpodmínečnou povahu. V těchto vztazích je totiž přímá aplikovatelnost (samovykonatelnost) normy mezinárodního práva nutným předpokladem k tomu, aby soudy poskytly právu vyplývajícímu z takovéto normy soudní ochranu, je-li s ní vnitrostátní podústavní norma v rozporu. Argumentace soudní vymahatelností nepřímou aplikovatelných mezinárodních závazků by mohla být za určitých okolností (např. při neodůvodněné dlouhodobé nečinnosti státu s realizací těchto závazků) relevantní pouze ve vertikálních vztazích (tj. ve vztazích mezi státem a jednotlivcem), neboť závazek realizovat právo na bydlení zakotvené v čl. 11 odst. 1 Paktu i v čl. 27 odst. 1 a 3 Úmluvy o právech dítěte směřuje právě a jen vůči státu, který jediný je za jeho realizaci odpovědný.

[21] Stěžovatelé v kasační stížnosti zpochybňují výklad § 35 odst. 2 zákona o obcích provedený krajským soudem. Ten s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2020, č. j. 7 As 40/2019 - 35, uvedl, že toto ustanovení pouze vymezuje samostatnou působnost obce, aniž by z něj pro kohokoli vyplývalo jakékoli veřejné subjektivní právo.

pokračování

[22] Podle § 35 odst. 2 zákona o obcích „[d]o samostatné působnosti obce patří zejména záležitosti uvedené v § 84, 85 a 102, s výjimkou vydávání nařízení obce. Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.“

[23] Stěžovatelé mají za to, že interpretaci citovaného ustanovení nelze s ohledem na mezinárodní závazky zúžit na pouhé vymezení samostatné působnosti obce. I tato námitka je však nedůvodná. Výklad provedený krajským soudem, respektive Nejvyšším správním soudem v rozsudku č. j. 7 As 40/2019 - 35 obstál před Ústavním soudem, který nálesem ze dne 25. 4. 2023, sp. zn. II. ÚS 2533/20, zamítl ústavní stížnost proti němu podanou. Ústavní soud v tomto nálezu zdůraznil, že pro interpretaci § 35 odst. 2 zákona o obcích je podstatné, že míra uspokojování potřeby bydlení ani konkrétní opatření již nejsou blíže touto zákonnou normou ani jiným zákonem specifikována, a že zodpovědné řešení bytové situace je v současné době ponecháno na uvážení obcí, neboť uspokojování bytových potřeb občanů spadá do jejich samostatné působnosti. Neexistuje-li tedy zákonná úprava, která by vůbec bytovou politiku stanovila, je i podle Ústavního soudu s ohledem na § 7 odst. 1 zákona o obcích zcela na uvážení obce, jak s bytovým fondem hospodaří a s jakou koncepcí k němu přistupuje. Mezinárodní smlouvy o lidských právech sice vytváří rámec pro výklad vnitrostátního práva – to však, jak Ústavní soud rovněž zdůraznil, pouze za předpokladu, že příslušná zákonná úprava existuje.

[24] Nejvyšší správní soud se dále zabýval kasační námitkou, že krajský soud nesprávně posoudil otázku možnosti domáhat se ve správním soudnictví ochrany před diskriminací. Krajský soud s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 40/2019 - 32 dospěl k závěru, že k řešení této otázky není oprávněn a že se stěžovatelé měli ochrany před diskriminací domáhat v občanském soudním řízení.

[25] I tato námitka je nedůvodná. Stěžovatelé námitku diskriminace v žalobě nijak nekonkretizovali a v souvislosti s touto otázkou pouze neurčitě uvedli, že opatření obecné povahy, kterým žalovaný zavedl v místě jejich původního ubytování bezdoplatkovou zónu, je vůči nim diskriminační a že je pro ně velice obtížné obstarat si komerční bydlení. V této souvislosti poté poukázali na šetření Veřejné ochránkyně práv, v němž bývalá ombudsmanka dospěla k závěru, že vylučuje-li zveřejněná nabídka pronájmu nemovitosti příslušníky určitého etnika, dopouští se ten, kdo nabídku činí (vlastník či zprostředkovatel), přímé diskriminace těchto osob v přístupu k bydlení z důvodu etnicity.

[26] Vzhledem k tomu, že krajský soud usnesením ze dne 19. 6. 2018, č. j. 15 A 118/2018 - 12, vyloučil návrh na zrušení opatření obecné povahy k samostatnému řízení, nebyl povinen se v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem zabývat otázkou, zda dotčené opatření je vůči stěžovatelům diskriminační či nikoli. Tato část argumentace tak mohla být relevantní pouze v řízení o návrhu na zrušení opatření obecné povahy a pouze v tomto typu řízení se jí byl krajský soud povinen zabývat. Pokud jde

o otázku diskriminace stěžovatelů při obstarávání si bydlení, stěžovatelé v žalobě nijak nevysvětlili, v čem diskriminace žalovaného konkrétně spočívá. Pokud měla spočívat v tom, že je pronajímatelé či zprostředkovatelé bydlení odmítali z důvodu jejich etnického původu, pak se diskriminace dopouštěli tyto osoby a nikoli žalovaný. V takovém případě je však k poskytnutí ochrany, jak správně dovodil krajský soud, věcně příslušný soud v občanském soudním řízení, a nikoli správní soud.

[27] Poslední otázkou, kterou je třeba posoudit, je otázka, zda krajský soud respektoval závazný právní názor Nejvyššího správního soudu vyslovený v rozsudku č. j. 3 As 90/2018 - 31. V něm NSS krajský soud zavázal, aby se zabýval potenciálním dopadem nálezů Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2637/17, v němž Ústavní soud dovodil povinnost kraje zajistit osobě se zdravotním postižením dostupnost vhodné služby sociální péče. Stěžovatelům je třeba dát za pravdu v tom, že krajský soud se dopadem tohoto nálezů na posuzovanou věc v podstatě nezabýval. Nicméně toto pochybení nemohlo zákonnost napadeného rozsudku ovlivnit, a nemůže tak být vadou, pro kterou by kasační soud musel toto rozhodnutí zrušit. Závěry uvedeného nálezů totiž na předloženou věc aplikovat nelze, neboť Ústavní soud v něm shledal porušení ústavně zaručených práv na podkladě zákonné úpravy, která rámec dotčeného základního práva konkretizovala. V posuzované věci však právo na bydlení ve faktické formě (tj. jako nárok na přidělení sociálního bytu) na zákonné úrovni konkretizováno není a stěžovatelé tak žádné veřejné subjektivní právo v tomto ohledu nemají (viz odst. [23] výše).

IV. Závěr a náklady řízení

[28] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů shledal kasační stížnost nedůvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1, *in fine*, s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[29] O nákladech řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona. Stěžovatelé neměli v řízení úspěch, nemají proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který byl ve věci úspěšný, žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly, kasační soud proto žádnému z účastníků náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 30. května 2023

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu